

ÇOCUĞUM VE SANAT

Pablo Picasso “Bütün çocuklar sanatçıdır. Asıl problem büyüyünce de sanatçı kalabilmektir” demiştir. Çocukların hissedişleri, algıları açıktır. Toplumsal kurallar, beklentiler, arzularımızı ve duygulanımlarımızı baskıya uğratabilir. Yaratıcılığın erişkinlikle azalması ya da ortadan kalkması baskılanmış duygulanım ve arzularımızla yakından ilişkilidir. Öte yandan çocuklar da bu durum henüz gerçekleşmediğinden sanatsal aktivitelere çoğu zaman hazırdırlar. Çünkü çocuğun iç dünyası, duygulanımı zengindir. Sanatsal çalışmalar arzularını, hayallerini, duygularını, düşüncelerini, çatışmalarını ortaya koyabildikleri yaratıcı faaliyetlerdir. Bir duyguyu, bir hayali bir ürüne dönüştürmenin keyfi ve özgüvenini hissedebildikleri deneyimlerdir. Böyle bir haz duygusu gelişince de bunu yeniden tekrarlamak isteyeceklerdir.

Çocukların erken dönemde sözel becerileri sınırlı olduğundan başka malzeme ve biçimlerle kendilerini ifade edebilmesi çok önemlidir. En çok kullandıkları yöntem “oyun”dur. Sanat da oyun gibi söz dışında ya da sözle beraber(örneğin şarkı söylemek, tiyatro gibi) kendini “var etme” yöntemidir.

Erken yaşlardan itibaren tüm duyuuları, duyguları ifade etme aracı olarak sanatsal aktiviteler çocuğun ruhsal,i zihinsel hatta bedensel gelişiminin en önemli destekleyicisidir.

Hangi yaşlarda hangi sanat dalları ile tanıştırmak uygun olur?

0-3 yaş Dönemi:

Bebeklikten itibaren müzik sunulması, değişik seslerle tanıştırılması çocuğun ruhsal işitselliğini geliştirirken aynı zamanda dil gelişimini de destekler. 8-9 aydan itibaren bebeğin eliyle kavrama becerileri gelişmesinden itibaren ses çıkaran materyallerin sunulması, bol bol şarkı söylenmesi de hem çocuğun müzikal duyarlılığını hem de dil gelişimini destekleyecektir.

18 aylıktan itibaren çocukların anne ve babasıyla beraber belli sanatsal aktivitelere katılıma başlanabilir. 18ay-3yaş evresi çocukların “kirlenmekten” hoşlandıkları bir evredir. Aynı dönemde tuvalet eğitimi için de yavaş yavaş hazır hale gelirler. Su, hamur, çamur, kum, boya gibi malzemeler kullanılması çocuğun hoşlanabileceği bir aktivite olduğu kadar aynı zamanda geliştiricidir. Yalnız 3 yaşından önce çocuklar hala oral hazlarla uğraşmaları devam edebileceğinden yenilemeyecek malzemelerle uğraşırken bir erişkinin dikkatli gözetimi şarttır! Ayrıca bu evrede yoğurt, katkısız gıda boyasıyla yapılan hamurlar, krema ya da nişasta ile yapılan sanatsal aktiviteler de çocuk için uygun ve zararsızdır.

3-6 yaş :

3 yaş sonrası dans, tiyatro etkinliklerine etkin katılabilecekleri bir evredir. Özellikle 3-5 yaş evresindeki çocuklar sürekli bir giysi değiştirme(soyunma, giyinme) evresi geçirirler. “mış gibi oyunları” çok gelişir. Cinsel özdeşimleri pekişir, sosyalleşmeleri artar. Bu dönemde tiyatro, drama, dans aktivitelerine katılmak için uygun bir dönemdir. Değişik kostüm oluşturmak için yapılan aktiviteler çocuklar için eğlencelidir ve yaratıcılık gelişimini destekler. Örneğin, korsan şapkası, cadı süpürgesi, askeri malzemeler tasarlanması, kral/kraliçe tacı yapılması, masal canlandırmaları önerilebilir. Yine bir müzik aletiyle tanıştırmak için uygun dönemlerdir. Vurmalı çalgılar, piyano, org gibi enstrümanlar uygun olacaktır.

6 yaş ve sonrası:

6 yaş ve sonrasında sanatın her dalıyla ilgilenebilirler. Başlangıç olarak tanıştırmak ardından çocuğun arzu ve becerilerine yönelik daha düzenli bir uğraşıya dönüştürülmesi önerilir. Drama, dans, müzik aleti, şarkı söyleme, resim, seramik, heykel aktivitelerini düzenli ve daha disiplinli südürebilme becerileri oluşur. Bu aktivitelerin çoğunu 8-9 yaşlarından itibaren ise daha ciddi sürdürülebilir bir donanımına ulaşırlar. Yine bu yaşlardan itibaren film çekme, fotoğraf çekimleri, karikatür gibi birden çok sanat disiplininin birarada bulunduğu sanatsal etkinlikler için de hazır hale gelirler. Çocuğun yetenekleri ilgilenecekleri sanatsal aktiviteleri belirlemede anne-babalara, eğitimcilere yol gösterici olsa da çocuğun arzusu daha önemli bir faktör olduğu hatırlanmalıdır.

Kendini sözel ifadede zorlanan çocuklarda müzik, resim, seramik, heykel gibi çalışmaların sunulması özgüvenlerini geliştiricidir. Bu aktiviteleri bir grup içerisinde, kendi yaşlarıyla yapılması aynı zamanda sözel olarak da sosyalleşmelerini geliştirir. Sözel ifade becerilerinde sınırlılıkları olan çocukların drama etkinliğine başlangıç olarak yönlendirilmesi çoğu zaman çocuk için zorlayıcıdır. Bu etkinlikler daha sonra sunulmalıdır.

Diğer yandan sözel becerileri güçlü, bedensel ifadeleri daha yüksek çocukların, dans ve drama etkinliklerinde yer alması başlangıç olarak daha uygun bir seçim olacaktır.

Ruhsal Bozukluklarda Sanatın yeri:

Sanat ruhsal gelişim için bir araç olduğu kadar aynı zamanda ruh sağlığını iyileştirmek için bir tedavi modelidir. Örneğin otistik çocuklarda müzik terapisi uygulamasının yararları olduğu gösterilmiştir.

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu olan çocuklarda özellikle dürtüsel özellikleri ve aşırı hareketliliği olanlar için vurmali çalgılar(bateri, darbuka v.b) uğraşlar çocukların bazı zorlukları nedeniyle "yetersiz" hissettikleri benliklerinin kendilerini belki diğerlerinden daha becerikli oldukları böyle alanlarda "yeterli" hissetmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca çoğu zaman dürtülerini denetlemelerine yardımcı olacağından tedavide önerilebilmektedir. Benzer şekilde tiyatro, dans aktiviteleri de bu çocuk ve ergenlerde yararlı olacaktır.

Depresif, kayıp yaşamış ya da travmaya maruz kalmış çocuklarda resim, drama etkili tedavi seçenekleri olmaktadır.

Daha yaratıcı ve daha mutlu günler ...

Uzm. Dr. Zerrin Topçu Bilgen